

ment)», «arranger, composer habilement», *ῥαφή* «action de coudre les lèvres d'une plaie» etc.

Plètora, pletòric, V. ple

PLEURA, pres del gr. *πλευρά* 'costella', 'costat del cos'. □ 1.ª doc.: fi S. xv, Cauliac.

DERIV.: *Pleuritis; pleuritic. Pleuresia* [S. XIV, *Tre-sor d. P.*], abans *pleuresis* [fi S. xv], del b. ll. *pleu-resis, id.; pleurètic*.

CPT.: *Pleuralgia* i els en *pleuro-* que indiquen DFa. i AlcM.

PLEVIR, ant. 'garantir, donar fermaça, oferir', *ple-vir-se* de 'servir-se, aprofitar-se (d'algú o quelcom)', mot comú amb l'oc. ant. *pleure, plevir*, fr. ant. *plevir* 'oferir-se, prometre, garantir', d'origen incert; si bé té cert parentiu amb l'alt i baix-al. ant. *p(h)legan* 'fer-se responsable d'alg. c., pendre'n cura', 'prometre-la' no és possible fonèticament que vingui del germànic, ni és gaire probable que aquest mot sigui germànic d'origen; potser del ll. *PRAEBÈRE SE* 'oferir-se', si bé alterat més o menys en romànic i en germànic per influència d'un altre mot germànic semblant (com *plug-jan* 'llaurar', 'obrar en la terra' o *plukkejan* 'collir, ar-rabassar, estirar, PELLUCAR'). □ 1.ª doc.: 1075.

Els *DAG* i *AlcM* donen una idea molt superficial d'aquest mot antic reduint les seves accs. a la de 'aprofitar-se, servir-se', secundària; però única de la qual donen cites. En realitat en català es troba des dels orígens la que li és comuna amb la llengua d'oc i el francès, 'garantir, donar fermaça' i també 'oferir'. Així ja trobem en un doc. rossellonès de 1075 en baix llatí, relatiu a un santuari o lloc del Canigó: «uncias duas auri, quos ipse abbas *plevivit* michi» (dues unces d'or que em prometé, oferí o garantí el mateix abat), colle. Moreau (més context en l'*OnomCat.*, s. v. *Canigó*); en altres volums de la mateixa col·lecció: «Ego Bernardus de Solage vindo ad Btam. Mariam de Aspirano --- trado in vestro dominio --- et *plivischo* pro mea fide ut semper faciam eis tenere --- Sign. Bernardi miles de Parietes Tortas», doc. de 1142 copiat de l'antic cartoral d'Espirà de l'Aglí i relatiu a aqueixa població i a Perestortes (vol. LX, f° 6); *plivo* 'jo prometo' en un de 1154 (vol. LXXVII, veg. *OnomCat.*, s. v. *Fenollet*).

Hi ha exs. de tot Catalunya, com en un doc. de Poblet, relatiu al Berguedà i potser Bages: «Ego Berengarius de Calders *plivio* vobis fratribus Populeti, quod si aliquis hoc donum inquietare vel infringere temptavit --- vobis reddere 50 morabetinos --- sine vestro inganno», a. 1173 (*Cart. de Poblet*, § 298.38). En frases semblants l'*InvLC* assenyala «et *plivit* eis --- et *plivium*» a. 1139, «et *plivimus*, per nostras fides rectas, quod sic faciamus» 1158 i en d'altres de 1160, 1172 i 1184.

No és solament en el nostre baix llatí, sinó en textos catalans purs: *plevi* hi volc dispensar en lo matrimoni del rey de Castella En Ferrando 's'oferi, es prestà' (sembla en construcció intr.), Lleida 1309 (Finke, *Acta Ar.* III, 194), «De Roma fo l'empera-

dor / --- / de ssa muyler hac un fiyll / --- / l'emperador dix ab aytant / a set savis què faria / e son fiyll qui-li li nodriria / --- / Melquider s'és en peus levats / e dix — Senyor, er m'escoltats / --- / de mi mateix vos dic aytant, / que no sé lo cor del infant: / que yo lo *plavis* a vós / qu'el fos pus savi de tots nós; / mas si-l me comenats / --- / yo li auré bé ensenyats / ---» (si jo sabés com és d'eixerit, us garantiria que ---), *Set Savis*, v. 55 (text amb moltes grafies *a = ð*); «E puix sia-n fet letovari, / que al món no hi sai altre contrari / que-l vostre mal faça fugir; / e si Ganet nos vol *plevir* / de fer esta confecció, / no-m pens que-us puga dir de no / mestre Roger Angellats», *BMetge (Medicina d. t. m., NCL. x, 54.28)*, o sigui 'responsabilitzar-se' «s'engager à».

Vist el gran ús del mot en oc., no sorprèn gens de trobar-lo en poetes nostres de llenguatge més o menys aprovençalat, com Cerverí «en ayssó ai *plevit* tot mon estatge: / a bastir vèrs vèrs ---» (*estatja* feudal «manière, tenue») (Riq., 108.8, veg. la meva ed., car Riquer hi dona un text corromput i incompreensible), on des de 'he compromès' «j'ai engagé» s'ha arribat a 'he posat en joc totes les meves facultats, tots els meus atots';¹ i en altres passatges, de text i sentit evident: «que-l reys En Jacmes ab mans crey que's *plevischa* / per lo de Déu cobrar e pels turcs tondre», rimant amb *garnischa, partischa*», 81/34.5.

Reconeguem que en català aviat va predominar *plevir-se* 'servir-se', 'utilitzar', del qual donen tants testimonis ja els dos diccionaris. I se n'hi poden afegir molts més, car és la que es va generalitzar en els segles XIV i XV. El trànsit des del sentit etimològic es comprèn fàcilment a base de *plevir-se* 'recórrer a la garantia (o l'arbitratge) d'algú', 'servir-se dels seus bons oficis': «Guardant tota via de tot dan aquella nau o leny, del qual ell se serà *plavit*», *Consolat*, § 232 (Pard., 308). «Los parents *se plevexen* massa dels béns que hom lur comana, e han oppinio --- que hom los faça hereters», Lull (*Blanq.*, *NCL. I, 92.17*). «Nul hom que-s *plavesca* de fruyter de nengú, sens voluntat d'equel qui és, que pag ---», Vallfogona de Riucorb a. 1393 (*BABL XII, 193*). «Valeri recompta de Menèlio, qui públicament condemnà son fill, qui havia consentit que sos companys *se fossen plevits* d'algunes pecúnies de la cosa pública», Eiximenis (*Regiment, NCL.*, 117). «De axí gran quantitat de moneda --- me serveys, e --- per ço com la necessitat ho requer, *me'n plavesch*», *Decam.* VIII, § 10, 500.20f. («io gli pur prenderò»).

En la correspondència comercial, quan es feien molts encàrrecs, era comú de dir, a tall de fórmula: «E perdonau-me com tant *me plavesc* de vós» a. 1463, «e no ho prengau ab enuig com de tant *me plavesc* de vós», València a. 1480 (*NCL. IX, 118.9, 76.25*). En l'epistolari valencià del S. XIV es troba tant en l'acc. arcaica com en la més tardana: *plevir-se* sembla 'comprometre's' en la carta 31.13, però ja deu ser l'altra en «dix que no se'n *pleviria*» a. 1399, «per *plevir-nos* de vostra amistat, suplicam ---» (Rubio Vela, *Epi. Val. Med.*, 371.44, 246.26).